

GUIA INTERPRETATIVA BERGA - SANTPEDOR

Centre Excursionista 2x2 Santpedor

La Berga Santpedor té dos recorreguts; el de BTT (59Km) i el que es fa a peu (53km). Tot el recorregut està senyalitzat mitjançant marques de color groc i vermell com aquesta:

Ambdós recorreguts transcorren per les comarques del Berguedà i el Bages, que limiten per la part sud de la primera i nord de la segona.

Situades al bell mig de Catalunya, són comarques que actualment viuen del sector serveis, però també compten amb un important sector industrial. Antigament la indústria predominant era la tèxtil, que aprofitava la força motriu de rius com el Llobregat i Cardener. Actualment, la indústria minera és una activitat d'extracció de potassa a Súria i Sallent.

Encara que avui en dia, el sector agrari només ocupi un 2% de la població, la seva importància territorial és vital per entendre el paisatge d'aquestes comarques. És una agricultura de secà (cereals, vinya, olivera) entre importants boscos de caràcter mediterrani. A nivell de vegetació, podem trobar boscos d'alzines (*Quercus ilex*), carrascars (*Quercus rotundifolia*) o roures (*Quercus pubescens*, *Quercus x cerrioides*). De totes maneres, després dels greus incendis forestals de 1994 i 2005, actualment predomina el pi blanc (*Pinus halepensis*) i el pi roig (*Pinus sylvestris*), aquest darrer més a la zona berguedana, amb un sotbosc on podem trobar espècies de matollars com el romaní (*Rosmarinus officinalis*) o el bruc (*Erica arborea*), i de plantes com la jonça (*Aphyllanthes monspeliensis*).

El territori es basa en relleus poc pronunciats, un clima mediterrani (amb una lleu influència continental), amb unes precipitacions mitjanes anuals d'entre 700-900 mm i unes temperatures mitjanes anuals d'entre 11° i 13°.

El recorregut transcorre principalment per pistes i camins entre masies, petits nuclis de població amb vestigis històrics del romànic i rutes emprades pels antics guerrillers antifranquistes o maquis (GR-179).

WWW.BERGASANTPEDOR.CAT

Més enllà de les dades tècniques (km, desnivells, punts d'avitallament, etc), a continuació us oferim una breu descripció dels valors naturals, culturals i històrics dels principals enclavaments:

1. **Berga (punt de sortida; Berguedà, alt. 661m)**

Berga, capital de la comarca del Berguedà. Ens endinsem pel camí de la Valldan, en direcció al primer poble on trobarem avitallament; Casserres.

El camí es fa per pista i petits senders entre boscos de pi roig, d'alzines i roures.

2. **Casserres (Berguedà, alt. 620m)**

Nucli urbà (1600 habitants) que s'hauria format al voltant d'un antic castell (segle XIII) ubicat on avui en dia hi ha l'Ajuntament. Casserres era una vila fortificada però va ser cremada en repetides ocasions i després de la Guerra dels Segadors, Gabriel de Lluçà va fer enderrocar les muralles.

Als voltants del nucli podem trobar importants indrets d'interès cultural com les ermites de Sant Pau de Casserres o Sant Miquel de Fonogedell; les esglésies de Santa Maria de l'Antiguitat o Mare de Déu dels Àngels; nuclis com l'Ametlla de Casserres o El Guixaró; i altres com la Bauma de les set portes.

Seguim per camins que recorren boscos de pi roig, alzinars i rouredes, presents als sòls més profunds.

3. **Viver (Berguedà, alt. 759m)**

Viver i Serrateix és un municipi amb un total d'uns 178 habitants format per tres nuclis: Viver; Serrateix i Sant Joan de Montdarn. L'antic Castell de Viver està format per una petita torre de planta rectangular de l'època carolíngia, al cim d'una gran roca. Al seu costat hi havia un recinte més ampli, també anterior a l'any 1000. S'hi han trobat diverses tombes excavades a la roca i nombrosos forats que es podrien relacionar amb construccions de fusta.

A Sant Joan de Montdarn (o també anomenada Sant Joan de Cor-de-roure pel nom de la masia que es troba al davant) podem trobar una església romànica de l'any 922. De l'església original en queda ben poc: l'absis, amb arcs i franges llombardes, és típic del romànic del segle XI.

4. Sant Cugat del Racó (Bages, alt. 553m)

Sant Cugat del Racó (municipi de Navàs) és una església dedicada a Cugat màrtir amb una planta de creu grega (els quatre braços de la creu són de la mateixa longitud). Es troba en un planell elevat acompanyada d'una masia i del clos del cementiri que es troba a poca distància. Les naus de l'església són gairebé totes de la mateixa alçada i estan cobertes amb voltes de canó. La capçalera, actualment, solament conserva l'absis central i l'absidiola de tramuntana, ja que la de migdia fou suprimida en edificar-se la sagristia. Totes les finestres són de mig punt, adovellades i de doble esqueixada. Exteriorment presenta una decoració típicament llobardada, que quasi ocupa tots els murs.

Des d'aquest punt, es pot començar a observar els efectes del gran incendi forestal que va afectar tota aquesta zona l'any 1994. Aquell incendi va ser un dels primers de grans dimensions, que superava la capacitat d'extinció i va suposar un canvi en la percepció d'aquests esdeveniments.

5. Les Vilaredes (Bages, alt. 471m)

Les Vilaredes és un enclavament que rep el nom d'una casa de pagès del municipi de Castellnou de Bages, situada a la vall de la riera de Tordell o de Sant Cugat (afluent per l'esquerra del Cardener) entre les serres de Castelladral i de Castellnou. Hi ha l'església sufragània de Santa Eulàlia, antiga parroquial.

En aquest punt comencem a trobar més presència del pi blanc mentre enfilem el camí que ens duu a la Torre del Moro, que ens observa des del punt més alt que ens queda del recorregut.

6. La Torre del Moro o del Buc (Bages, alt. 615m)

La Torre del Moro o del Buc és l'últim vestigi històric visible depenent de l'antic castell d'aquesta zona (any 1001). La història diu que l'any 999, el moro Almansur, en una de les seves ràpides incursions en aquesta terra de frontera, assalta i crema el Castell d'Or. Aquest castell del qual es desconeix la seva ubicació original, estava situat entre el termes de Santpedor i El Buc. (...segueix)

Ràpidament, els habitants del Buc construeixen un nou castell, inaugurat l'any 1001, depenent del Castell de Balsareny, del qual encara avui queda en peu la Torre, que poc a poc va donar pas a una nova denominació d'aquest assentament, passant a dir-se Castellnou. Des d'aquest indret, s'observa clarament els efectes dels incendis de 1994 i el del 2005. Aquest darrer va afectar més concretament la zona de Castellnou de Bages i encara trobem zones amb una superpoblació de plançons de pi blanc mancats d'una gestió forestal que faciliti la recuperació del territori.

7. Castellnou de Bages (Bages, alt. 483m)

Castellnou de Bages és la nova denominació de l'antic poble del Buc. Les primeres notícies d'aquest poble les trobem a partir de mitjans del segle X. L'església de Sant Andreu (segle XI) és d'estil romànic llombard i es troba junt amb la rectoria. L'arribada de la fil·loxera va suposar un canvi molt important pel poble, així com pel seu poble veí de Santpedor, ja que va provocar l'abandonament de tots els cultius de vinya que predominaven els bancals on avui trobem grans extensions de boscos de pi blanc.

L'any 1963 va ser assassinat en aquest terme municipal de Castellnou de Bages el darrer maqui català; Ramon Vila Capdevila (Caracremada; Maroto; Passos Llargs). Després d'enterrar el seu cos de qualsevol manera amb les botes lligades al cap, fora del recinte del cementiri, les seves restes descansen en aquest indret on avui també es pot visitar el Museu dels Maquis, que explica la història d'aquests antics guerrillers que van combatre la dictadura feixista de Francisco Franco.

8. Santpedor (punt d'arribada; Bages; alt. 314m)

La vila de Santpedor és el punt d'arribada. D'origen medieval i situada al nord del Pla de Bages, arribarem a la Plaça Major passant pels seus carrers entre portals de les antigues muralles.

Al poble també trobem indrets com els Aiguamolls de la Bòbila, un ecosistema aquàtic amb important flora i fauna; l'ermita de Sant Francesc (segle XIII), situada sobre un turó on hauria predicat Sant Francesc d'Assís; el nucli de Santa Anna i Santa Maria de Claret; o el monument a Isidre Llussà Casanovas (Timbal del Bruc).

GUIA INTERPRETATIVA DEL TERRITORI PER AL/LA PARTICIPANT DE LA BERGA-SANTPEDOR

Aquesta és una guia per ajudar al/la participant de la Berga-Santpedor a conèixer i entendre el territori per on transcorre el recorregut d'aquesta marxa-travessa no competitiva. L'objectiu és donar una idea orientativa d'alguns dels valors naturals, culturals i històrics, a fi d'animar a investigar més en detall a qui li pugui interessar. Perquè conèixer el nostre territori és la base per respectar-lo i estimar-lo una mica més.

.....

Fonts consultades:

- Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure.
- Barral i Altet, Xavier. L'art pre-romànic a Catalunya. Segles IX-X. Edicions 62, Barcelona,1981.
- Muir Whitehill, Walter. L'art romànic a Catalunya. Segle XI. Edicions 62, Barcelona, 1973.
- Carbonell i Esteller, Eduard. L'art romànic a Catalunya. Segle XII. Edicions 62, Barcelona,1974. 2 volums.
- Guia turística de Casserres: <http://www.casserres.cat>
- Gran enciclopèdia Catalana: <http://www.enciclopedia.cat>
- Informació Casa de Colònies Dom Bosco (Castellnou de Bages): <http://www.castellnou.org/>
- Ajuntament de Santpedor: <http://www.santpedor.cat>

Edició : Marc Costa Puigpelat, Felip Puigarnau Castelló.

Col·laboradors: Francesc Vila Prat, Toni Planas Vilà.

Disseny: Antoni Puiggròs Coldeforn.

.....

Per qualsevol dubte, consulta o suggeriment us podeu posar en contacte amb nosaltres mitjançant el correu electrònic info@2x2.cat, o la web www.bergasantpedor.cat.

Moltes gràcies!!